

Voorwoord

Het Nederlandse internationaal privaatrecht kenmerkt zich door een grote verscheidenheid aan nationale en internationale rechtsinstrumenten. Bij vrijwel ieder onderwerp speelt de vraag naar de verhouding tussen nationale IPR-bepalingen (Boek 10 BW, Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, diverse verspreide bepalingen), IPR-Verordeningen, Haagse IPR-verdragen of andere IPR-verdragen een centrale rol. Het bepalen van het temporele, materiële en formele toepassingsgebied van de diverse instrumenten en het vaststellen van hun onderlinge verhouding, is daarbij cruciaal. Deze gelaagdheid van regelingen maakt het internationaal privaatrecht tot een onoverzichtelijk rechtsgebied. Het Handboek internationaal privaatrecht heeft tot doel om de student, maar ook de praktijkjurist, op gestructureerde wijze door dit boeiende rechtsgebied te gidsen.

In de 27 hoofdstukken van dit boek wordt nagenoeg het gehele Nederlandse IPR behandeld. De eerste drie hoofdstukken bevatten een bespreking van het karakter van het rechtsgebied, de ontwikkeling, alsmede de grondslagen en beginselen van het conflictenrecht en de diverse aanknopings technieken. De hoofdstukken 4 tot en met 22 richten zich op de vraag welk recht de Nederlandse rechter dient toe te passen in een internationale situatie. In de hoofdstukken 23 tot en met 25 komt de vraag aan de orde wanneer de Nederlandse rechter bevoegdheid mag aannemen in een grensoverschrijdend geval. Hoofdstuk 26 richt zich op de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse (rechterlijke) beslissingen, terwijl hoofdstuk 27 een verhandeling bevat over het Nederlandse interregionaal privaatrecht.

Aangezien dit boek zich primair richt op de Masterstudent aan Nederlandse universiteiten is afgezien van uitgebreide verwijzingen naar literatuur en jurisprudentie. Waar nuttig zijn verwijzingen in voetnoten opgenomen. Wel is per hoofdstuk aangegeven in welke andere werken meer materiaal over het betreffende onderwerp kan worden gevonden.

Groningen, oktober 2021

M.H. ten Wolde

Hoofdstuk 1

Nederlands internationaal privaatrecht

- 1.1 De internationale reikwijdte van nationaal privaatrecht
- 1.2 De voorwaarden voor toepassing van het internationaal privaatrecht
- 1.3 Karakter van het internationaal privaatrecht
- 1.4 Doel en functie van het internationaal privaatrecht
- 1.5 Aanverwante rechtsgebieden
- 1.6 Bronnen van internationaal privaatrecht

Kernliteratuur

- T.M.C. Asser, *Schets van het Internationaal Privaatrecht*, Haarlem 1880;
D. Josephus Jitta, *Internationaal Privaatrecht*, Haarlem 1916;
J. Koster, *Het internationaal burgerlijk recht in Nederland*, Haarlem 1917;
I. Henri Hijmans, *Algemene Problemen van Internationaal Privaatrecht*, Zwolle 1937;
A.C.J. Mulder, *Inleiding tot het Nederlandsch internationaal privaatrecht*, Arnhem 1947;
S. van Brakel, *Grondslagen en Beginselen van Nederlands Internationaal Privaatrecht*, Zwolle 1953;
J. Koster & C.W. Dubbink, *Algemeen deel van het Nederlandse internationaal privaatrecht*, Haarlem 1962;
W.L.G. Lemaire, *Nederlands internationaal privaatrecht (hoofdpijnen)*, Leiden 1968;
E. Cohen Henriquez, *I.P.R. Trends. Ontwikkelingen op het gebied van het internationale personen-, familie-en erfrecht, zaken-, contracten- en vennootschapsrecht*, Deventer 1980;
J.G. Sauveplanne, *Elementair Internationaal Privaatrecht*, Deventer 1989;
R. van Rooij & M.V. Polak, *Private International Law in the Netherlands*, Deventer 1987 (Supplement 1995);
L. Strikwerda & S.J. Schaafsma, *Inleiding tot het Nederlandse Internationaal Privaatrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2019.

1.1 De internationale reikwijdte van nationaal privaatrecht

Het Nederlandse privaatrecht regelt de privaatrechtelijke rechtsverhoudingen in Nederland. Doet zich ten aanzien van deze rechtsverhoudingen een geschil voor, dan zal de Nederlandse rechter daarop het Nederlandse privaatrecht toepassen. Soms heeft een privaatrechtelijke rechtsverhouding echter ook raakpunten met een ander land, bijvoorbeeld door de nationaliteit of de woonplaats van een partij of door de plaats van handelen. De vraag rijst of de Nederlandse rechter in die situatie nog steeds bevoegd is om over deze rechtsverhouding te oordelen, en zo ja, of het Nederlandse recht dan automatisch van toepassing is. Soms heeft een buitenlandse rechtszaak raakpunten met Nederland en rijst de vraag wat de waarde van een buitenlands vonnis is in Nederland.

Ter illustratie enkele voorbeelden uit de rechtspraak.

Stichting Take Back Your Privacy en de Consumentenbond eisen voor de Nederlandse rechter van TikTok Technology Limited – het bedrijf achter TikTok – dat het stopt met de ernstige schending van de privacy- en consumentenrechten van 1 miljoen Nederlandse kinderen die gebruik maken van de populaire online social videodienst TikTok. De stichting vordert compensatie van de immateriële en de materiële schade van de kinderen. TikTok Technology Limited is gevestigd in Ierland en heeft geen kantoor in Nederland. Is de Nederlandse rechter bevoegd om kennis te nemen van de vorderingen en, zo ja, welk recht is daarop dan van toepassing?¹

Een in Nederland verblijvende Eritrese vrouw verzoekt de Nederlandse rechter om het huwelijk met haar Eritrese man te ontbinden. De woonplaats van de man is onbekend. De vraag rijst of de Nederlandse rechter bevoegd is om kennis te nemen van het verzoek tot echtscheiding, en zo ja, welk recht hierop dan moet worden toegepast. Het recht van Eritrea of Nederlands recht? Als voorvraag zal de rechter echter eerst moeten vaststellen of er wel sprake is van een geldig gesloten huwelijk. Aan de hand van welk recht bepaalt de rechter dit? Komt een huwelijk dat in Eritrea volgens de lokale voorschriften en gebruiken is gesloten, in Nederland wel voor erkenning in aanmerking?²

Een Hongaarse vrachtwagenchauffeur heeft een schriftelijke arbeidsovereenkomst gesloten met *Silo-Tank* Kft, een vennootschap naar Hongaars recht. De arbeidsovereenkomst bevat geen rechtskeuze. De chauffeur ontvangt loon volgens de maatstaven van het Hongaarse recht. Al zijn internationale ritten beginnen en eindigen in Nederland (Erp, Noord-Brabant) bij A. B.V., het Nederlandse zusterbedrijf van *Silo-Tank*. De opdrachten voor de uit te voeren ritten worden door A. B.V. gegeven aan *Silo-Tank*, die deze opdrachten doorgeeft aan de chauffeur. De chauffeur is van mening dat hij in deze omstandigheden zijn werkzaamheden feitelijk vanuit Nederland verricht. Dit doet hem besluiten om aanspraak te maken op betaling van loon conform de Nederlandse cao. Kort daarna verneemt hij bij brief van *Silo-Tank* dat hij niet meer zal worden opgeroepen voor het verrichten van werkzaamheden. Wanneer de chauffeur vervolgens, ter verzekering van aan hem uit te betalen loon, conservatoir derdenbeslag legt onder A. B.V. in Erp, wordt hij door *Silo-Tank* ontslagen. De chauffeur vordert daarop voor de Nederlandse rechter uitbetaling van achterstallig loon volgens de Nederlandse cao. Is de Nederlandse rechter bevoegd? Zo ja, welk recht is dan van toepassing op de vordering? Hongaars recht of Nederlands recht?³

De vennootschap naar het recht van de Russische Federatie OAO *Yukos Oil Company* (hierna: *Yukos Oil*) is bij uitspraak van het Moscow City Arbitrazh Court van 1 augustus 2006 in staat van faillissement verklaard. Daarbij werd X tot curator benoemd. Bij uitspraak van 15 november 2007 heeft het Moscow City Arbitrazh Court de insolventieprocedure beëindigd. X heeft de beëindiging van het faillissement laten inschrijven in een daartoe bestemd register. Met die inschrijving is *Yukos Oil* naar het recht van de Russische Federatie opgehouden te bestaan. *Yukos Oil* hield tijdens haar bestaan alle aandelen in *Yukos Finance BV*, een vennootschap

1. [rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/RBAMS-dagvaarding-collectieve-vordering-TikTok-Technology-Limited-c-s\(ii\).pdf](https://rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/RBAMS-dagvaarding-collectieve-vordering-TikTok-Technology-Limited-c-s(ii).pdf).
2. Rechtbank Overijssel, zittingsplaats Zwolle, 10 april 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:166.
3. HR 23 november 2018, ECLI:NL:HR:2018:2165.

naar Nederlands recht. X heeft de aandelen in Yukos Finance op een door hem uitgeschreven openbare veiling te Moskou verkocht aan Promneftstroy (een door de Russische overheid gecontroleerde vennootschap). De aandelen werden geleverd bij akte van 10 september 2007, verleden ten overstaan van een notaris te Amsterdam. De voormalige aandeelhouders van *Yukos Oil* hebben beslag gelegd op de aandelen Yukos Finance. Tientallen procedures voor de Nederlandse rechter zijn het gevolg. Komt het Russische vonnis tot faillietverklaring in Nederland voor erkenning in aanmerking? De Russische beslissing tot faillietverklaring is namelijk tot stand gekomen in een gerechtelijke procedure die naar Nederlandse maatstaven niet voldoet aan de eisen van een behoorlijke en met voldoende waarborgen omklede rechtspleging. Welk recht beheerst de vraag of X bevoegd was om de aandelen in de Nederlandse vennootschap over te dragen? Welk recht bepaalt of er een geldige overdracht van de aandelen heeft plaatsgevonden?

Tijdens een vakantie in het skigebied *Kleine Scheidegg te Grindelwald*, Zwitserland, skiede een Nederlander op de rode piste. Deze wintersporter kende de route niet en ging op een gegeven moment rechtdoor in plaats van met de bocht mee naar links. Hierdoor is hij van de piste geraakt, met zeer ernstig lichamelijk letsel tot gevolg. De piste was ten tijde van het ongeval op onjuiste wijze gemarkeerd, hetgeen een belangrijke oorzaak was van het ongeval. Het skigebied werd geëxploiteerd door de Zwitserse vennootschap *Wengernalpbahn AG*. De Nederlandse wintersporter had tijdens zijn vakantie bij *Wengernalpbahn* een skipas gekocht, waarmee hij gebruik kon maken van de transport- en kabelbanen binnen het skigebied. In een voor de rechtbank Amsterdam aanhangig gemaakte procedure tegen *Wengernalpbahn* stelt de in Nederland woonachtige wintersporter de Zwitserse vennootschap aansprakelijk voor de door hem geleden schade als gevolg van het ongeval. Hij betoogt dat de Nederlandse rechter bevoegd is om kennis te nemen van de vordering nu hij de skipas als consument heeft gekocht en de website van *Wengernalpbahn* zich mede richt op consumenten woonachtig in Nederland. Is de Nederlandse rechter inderdaad bevoegd ter zake van deze vordering?⁴

De Vereniging van Effectenbezitters (VEB) start, ten behoeve van aandeelhouders met een Nederlandse beleggingsrekening, een collectieve actie tegen de Britse oliemaatschappij *BP plc*. De VEB voert aan dat *BP* de aandeelhouders onjuist, onvolledig of misleidend heeft geïnformeerd over de olieramp uit 2010 in de Golf van Mexico (*Deepwater Horizon*). Biedt schade op een Nederlandse beleggingsrekening een voldoende aanknopingspunt voor de bevoegdheid van de Nederlandse rechter?⁵

In 2004 werd de Italiaanse Energiemaatschappij *Enel S.p.A.* op uiterst dubieuze wijze in rechte betrokken in Albanië. De Albanese rechter veroordeelde *Enel* tot betaling van een bedrag van € 433.091.870 aan de Albanese vennootschap *ALBANIBEG AMBIENT SH.P.K.* Duidelijk is dat de in het Albanese vonnis neergelegde beslissing moet worden aangemerkt als 'arbitrary and manifestly unreasonable' en dat de Albanese rechtsgang daarmee niet voldoet aan de op grond van artikel 6 EVRM daaraan te stellen eisen. Dit betekent dat het Albanese vonnis niet tot stand is gekomen in een gerechtelijke procedure die voldoet aan de eisen van een behoor-

4. Hof Amsterdam 7 april 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:1105.

5. HR 20 september 2019, ECLI:NL:HR:2019:1400 en Hof van Justitie EU 12 mei 2021, C-709/19, ECLI:EU:C:2021:377 (*VEB/BP*).

lijke en met voldoende waarborgen omklede rechtspleging. Kan het Albanese vonnis in Nederland in deze omstandigheden worden erkend op grond van artikel 431 lid 2 Rv of is dat in strijd met fundamentele waarden en beginselen van de Nederlandse rechtsorde (openbare orde)?⁶

Vorenstaande voorbeelden maken duidelijk dat in grensoverschrijdende situaties moet worden bepaald of de Nederlandse rechter in geval van een geschil bevoegd is, Nederlands dan wel buitenlands privaatrecht van toepassing is, en of een buitenlandse rechterlijke beslissing voor erkenning/executie in aanmerking komt. Deze kwesties worden geregeld door het *Internationaal Privaatrecht (IPR)* dat bestaat uit drie onderdelen:

1. Het *internationaal bevoegdheidsrecht*, dat regels geeft met betrekking tot de vraag onder welke voorwaarden een rechter bevoegd is kennis te nemen van vorderingen of verzoeken betreffende grensoverschrijdende privaatrechtelijke situaties.
2. Het *conflictenrecht*, dat regels geeft met betrekking tot de vraag welk recht van toepassing is op een internationale privaatrechtelijke rechtsverhouding.
3. Het *erkennings- en tenuitvoerleggingsrecht*, dat bepaalt onder welke voorwaarden buitenlandse rechterlijke beslissingen hier te lande voor erkenning en tenuitvoerlegging in aanmerking komen.

Het eerste en laatste onderdeel duidt men samen ook wel aan als het formele internationaal privaatrecht, het tweede onderdeel als het materiële internationaal privaatrecht. De drie onderdelen van het IPR verschillen aanzienlijk van karakter en zullen hierna dan ook zoveel mogelijk afzonderlijk worden besproken.

1.2 De voorwaarden voor toepassing van het internationaal privaatrecht

In welke situaties is er behoefte aan regels van internationaal privaatrecht? Duidelijk is dat IPR-regels achterwege kunnen blijven wanneer het privaatrecht in alle landen in de wereld hetzelfde is en dit recht overal op dezelfde wijze wordt toegepast. In dat geval maakt het niet uit of de Nederlandse dan wel de Hongaarse rechter bevoegd is en of Nederlands dan wel Hongaars recht wordt toegepast. Behoeft aan IPR-regels bestaat derhalve alleen wanneer het recht van land tot land verschilt of dit verschillend wordt toegepast. *Rechtsverscheidenheid* is dan ook het eerste vereiste voor de behoefte aan regels van IPR. Rechtsverscheidenheid is op zich echter niet voldoende om het IPR te activeren. Een tweede vereiste is *grensoverschrijdend rechtsverkeer*. Immers, wanneer het recht in landen verschilt, maar de inwoners en de daar aanwezige goederen de landsgrenzen niet passeren, dan is er geen reden om de vraag naar de bevoegdheid van de eigen rechter of de vraag naar toepasselijkheid van een ander dan het eigen nationale recht te stellen. Vragen van erkenning en tenuitvoerlegging rijzen dan evenmin. Het internationaal privaatrecht heeft derhalve alleen een functie te vervullen wanneer er sprake is van rechtsverscheidenheid en grensoverschrijdend rechtsverkeer.

6. HR 16 juli 2021, ECLI:NL:HR:2021:1170.

Het behoeft geen betoog dat aan deze twee voorwaarden in de huidige Nederlandse samenleving ruimschoots wordt voldaan. In de wereld bestaan meer dan tweehonderd jurisdicties met eigen privaatrechtelijke rechtsregels. De eerste voorwaarde is daarmee ruimschoots vervuld. Voor de tweede voorwaarde geldt hetzelfde. Er is de laatste decennia sprake van een enorme toename van het grensoverschrijdend rechtsverkeer. Diverse ontwikkelingen hebben hieraan bijgedragen, waarvan de Europese eenwording (EU) en de globalisering van de handel wel de belangrijkste zijn. De wereldhandel is de laatste decennia verveelvoudigd. Er is veel export vanuit Europa naar de rest van de wereld, terwijl er omgekeerd ook veel wordt geïmporteerd. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de export van machines, pijpleidingen en technologie richting China en de VS, en om de import van allerlei in China en de VS geproduceerde goederen bestemd voor consumptie in de EU. Verder wordt vermogen belegd en geïnvesteerd over de hele wereld. Banken lenen elkaar geld en handelen wereldwijd in allerlei door hen zelf ontwikkelde financiële producten. Steeds meer mensen reizen de wereld over vanwege werk of vakantie. Zij huren in het buitenland een hotelkamer of een huis, sluiten tal van andere contracten of nemen deel aan het wegverkeer en raken daar mogelijk betrokken bij een verkeersongeval. Ook het aantal Nederlanders met een tweede woning in het buitenland loopt inmiddels in de honderdduizend. Frankrijk, België, Spanje, Italië, Portugal en Turkije zijn de populairste landen voor tweede woningen. Bij de aankoop en overdracht van een dergelijke woning, bij echtscheiding of bij overlijden, doen zich allerlei IPR-vragen voor op het gebied van contractenrecht, goederenrecht, huwelijksvermogensrecht of erfrecht.

Nieuwe technologische ontwikkelingen zoals internet hebben eveneens een grote invloed op de toename van het grensoverschrijdend rechtsverkeer. Online marktplaatsen en andere websites, zoals Amazon, eBay en AliExpress, maken het makkelijk om bijvoorbeeld een nieuwe smartphone of een tweedehands Mercedes in Duitsland of waar dan ook ter wereld te kopen van een particulier of van een buitenlands bedrijf. Wat te denken van de online schending van persoonlijkheidsrechten of een online inbreuk op een buitenlands merk?

Ook het verschijnsel immigratie draagt bij aan de toename van het internationaal rechtsverkeer en daarmee aan het aantal IPR-gevallen in de rechtspraktijk. Zo hebben veel gastarbeiders zich in de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw blijvend in Nederland gevestigd. De laatste tientallen jaren zijn daar telkens grote groepen mensen bij gekomen die hun vaderland hebben verlaten vanwege oorlog of om politieke, dan wel economische, redenen. Deze immigranten wonen en werken in een nieuw vaderland, huwen daar, krijgen daar kinderen en komen daar later te overlijden. In die situaties rijst de vraag welk recht van toepassing is op bijvoorbeeld de huwelijksbevoegdheid, het huwelijksvermogensregime, de naam van een persoon of de vererving van een nalatenschap.

Een voor ons land bijzonder belangrijke factor voor de toename van het internationaal rechtsverkeer is de Europese Unie (EU). Het bevorderen van een vrij verkeer van personen en goederen, alsmede het creëren van één Europese rechtsruimte binnen de EU is een van de belangrijkste doelen van de unie. Een belangrijk gevolg hiervan is dat vele duizenden onderdanen van andere lidstaten naar Nederland komen om te werken en omgekeerd veel Nederlanders in andere lidstaten werkzaam zijn en daar wonen. Ook is het voor bedrijven uit andere lidstaten eenvoudiger om zich in Nederland te vestigen, om hier werkzaamheden te verrichten

of hier zaken te doen. De EU-regels maken het ook makkelijker voor Nederlanders om net over de grens in goedkopere huizen in Duitsland of België te gaan wonen. Deze NederDuitsers en NederBelgen blijven overigens veelal werken in Nederland, halen hun boodschappen nog steeds bij Albert Heijn en brengen hun kinderen vaak naar een school in Nederland. Hierdoor spelen er bij deze bevolkingsgroepen dagelijks belangrijke IPR-vragen.

Internationalisering van het rechtsverkeer leidt tot internationalisering van het Nederlandse maatschappelijk leven. De vraag rijst of dit ook heeft geleid tot internationalisering van het Nederlandse privaatrecht. Gezegd kan worden dat het in ieder geval geleid heeft tot een meer Europees privaatrecht. Ons BW is op diverse onderdelen gewijzigd door de implementatie van een reeks aan EU-richtlijnen, vaak ter bescherming van zwakkere partijen. Toch zijn er nog steeds aanzienlijke verschillen tussen het privaatrecht van de EU-lidstaten. Dit maakt dat in de relatie tussen de lidstaten onderling regels van IPR nog steeds hard nodig zijn. Hetzelfde geldt uiteraard in nog sterkere mate in de verhouding tot niet-lidstaten. Slechts op het terrein van het internationale handelsrecht meent men wel eens een tendens te ontwaren richting een – ongeschreven – eenvormig wereldhandelsrecht (*lex mercatoria*). Deze tendens wordt ondersteund door de in het Weens Koopverdrag 1980 gecodificeerde regels en door tal van, in internationaal verband geformuleerde, modelwetten en ‘principles’ die landen op vrijwillige basis kunnen aanvaarden. Waar eenvormige privaatrechtelijke regels evenwel ontbreken speelt het IPR een belangrijke rol, zeker als er sprake is van een intensief grensoverschrijdend rechtsverkeer.

1.3 Karakter van het internationaal privaatrecht

Hoewel de naam anders doet vermoeden is ‘internationaal privaatrecht’ *nationaal recht*. Het internationaal privaatrecht berust niet op beginselen van volkenrecht. Een op wereldwijde gemeenschappelijke gronden berustend en voor alle landen in de wereld geldend IPR is dan ook niet voorhanden. Hierin verschilt het IPR derhalve van het volkenrecht dat, naar men aanneemt, wel een universele gemeenschappelijke grondslag heeft.⁷

Een en ander betekent dat ieder land zijn eigen IPR-regels heeft. Ieder land bepaalt dus zelf de regels inzake toepasselijk recht, internationale bevoegdheid en erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse rechterlijke beslissingen. Deze IPR-regels worden vanuit de in dat land aanwezige waarde- en doelvoorstellungen, de eigen nationale waarden en normen, opgesteld. Het Nederlandse IPR kan derhalve geheel andere regels bevatten dan bijvoorbeeld het Italiaanse, Russische, Mongoolse, Nigeriaanse, Braziliaanse, Amerikaanse of Chinese IPR. Dit is een belangrijk gegeven waarop wij hierna dieper zullen ingaan. Zo rijst bijvoorbeeld de vraag of, en zo ja, in hoeverre, het Nederlandse IPR rekening zou moeten houden met buitenlands IPR. Stel dat volgens Nederlands IPR Engels erfrecht van toepassing is, maar Engels IPR het Nederlandse erfrecht toepasselijk verklaart op een internationale nalatenschap. Welk IPR gaat dan voor? Moeten wij in dat geval Nederlands

7. Een ander verschil is dat het IPR, anders dan het volkenrecht, een privaatrechtelijk karakter heeft. Het IPR ziet op rechtsbetrekkingen tussen private partijen.

recht toepassen en het Engelse recht buiten toepassing laten aangezien Engeland het eigen recht kennelijk niet wil toepassen op de betreffende casus?

Overigens definieert men het begrip 'IPR' niet in alle landen hetzelfde. In sommige landen, zoals bijvoorbeeld de Bondsrepubliek Duitsland, wordt het formele IPR niet gerekend tot het 'echte' IPR. In China rekent men ook het volkenrecht, het internationale handelsrecht en de internationale handelsarbitrage tot het 'IPR'.

Aangezien het IPR geen 'internationaal recht' is en IPR-regels van land tot land verschillen, is internationale unificatie van IPR-regels uitsluitend te bereiken via het tot stand brengen van specifieke regelingen op internationaal niveau. Zo brengt de *Haagse Conferentie*, een wereldwijde organisatie die zich toelegt op unificatie van IPR-regels, IPR-verdragen op werelddniveau tot stand.⁸ Gezien het grote aantal landen dat deelneemt aan de Haagse Conferenties en de grote onderlinge verschillen tussen de rechtsstelsels van die landen, is het tot stand brengen van een Haags IPR-verdrag een langjarig proces. Is een verdrag eenmaal tot stand gebracht, dan duurt het vaak ook nog jaren voordat landen overgaan tot ratificatie. Binnen de *Europese Unie* wordt IPR geünificeerd door middel van verordeningen en losse bepalingen in richtlijnen. Aangezien de lidstaten hun bevoegdheden op dit gebied grotendeels hebben overgedragen aan de Europese wetgever is het tot stand brengen van EU-IPR-regelingen relatief eenvoudig en komen regelingen relatief snel tot stand.

Het internationaal privaatrecht is *geen privaatrecht*. Het geeft namelijk geen directe antwoorden op concrete privaatrechtelijke rechtsvragen. De IPR-regels wijzen een bevoegde rechter aan, verwijzen de rechtsvraag naar een bepaald rechtsstelsel aan de hand waarvan deze vraag moet worden beoordeeld, of betreffen de vraag onder welke voorwaarden een buitenlandse beslissing hier te lande kan worden erkend of kan worden ten uitvoer gelegd. IPR-regels bepalen niet dat bijvoorbeeld een gelaedeerde in geval van een onrechtmatige daad recht heeft op schadevergoeding, maar verwijzen die kwestie naar een bepaald rechtsstelsel. In dat licht is het merkwaardig dat de Nederlandse wetgever een regeling betreffende het internationaal privaatrecht als Boek 10 heeft opgenomen in het Nederlandse BW. Gezien het karakter van het conflictenrecht, aan de hand waarvan juist eerst moet worden vastgesteld welk burgerlijk wetboek van toepassing is, ligt het opnemen van deze regels in het Nederlandse BW uit systematisch oogpunt niet voor de hand. Een algemene wet IPR, gerangschikt vóór het BW, had uit systematisch oogpunt meer voor de hand gelegen. Boek 10 BW, Internationaal Privaatrecht, is op 1 januari 2012 in werking getreden.

De naam van het vakgebied is dus enigszins misleidend. Het is geen internationaal recht en ook geen privaatrecht. Wat is het dan wel? *Internationaal privaatrecht* kan worden gedefinieerd als het geheel van nationale rechtsregels met een privaatrechtelijk karakter die handelingen en feiten met een grensoverschrijdend karakter betreffen en die zien op de volgende vragen:

- a. Is de rechter in een internationaal geval bevoegd?
- b. Welk recht is in een internationaal geval van toepassing is?
- c. Kan een buitenlandse rechterlijke beslissing worden erkend, en, zo nodig, worden geëxecuteerd?

8. Zie hcch.net.